

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

București, Piața Valter Măcăineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: support@cncd.org.ro

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA NR. 363
din 03.10.2012

Dosar nr.: 412/2012

Petiția nr.: 4685/26.09.2012 conexasă cu nr. 4699/27.09.2012 și nr. 4714/27.09.2012

Petente: Partida Romilor Pro Europa, Liga Suporterilor Rapidiști, SC Fotbal Club Rapid SA

Reclamați: G. S., M. S., FC Steaua București, Liga Profesionistă de Fotbal

Obiect: comportament de instigare și incitare la ură rasială, afișarea unor bannere cu mesaje rasiste și xenofobe

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele, domiciliul sau reședința petentelor

I.1.1. Partida Romilor Pro Europa, .

I.1.2. Liga Suporterilor Rapidiști, .

I.1.3. SC Fotbal Club Rapid SA, .

I.2. Numele, domiciliul sau reședința reclamaților

I.2.1. G. S., cu domiciliul de corespondență în

I.2.2. M. S., cu domiciliul de corespondență în

I.2.3. FC Steaua București, .

I.2.4. Liga Profesionistă de Fotbal.

Deleted: cu sediul în București, str.
Victor Eftimiu, nr.1-3, sector 1

II. Descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Petentele susțin că în data de 24 septembrie 2012, la finalul partidei de fotbal dintre Clubul Sportiv Steaua București și Rapid București, desfășurat pe Arena Națională, reclamații, oficiali ai echipei de fotbal Steaua București, au avut un comportament rasist, respectiv de instigare și incitare la ură rasială. De asemenea, petentele arată că bannerele suporterilor echipei de fotbal FC. Steaua București au avut un conținut rasist și xenofob la adresa suporterilor și jucătorilor clubului F.C. Rapid București.

III. Procedura de citare

3.1. În temeiul art. 20 alin.4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

3.2. Prin adresele nr. 6484/28.09.2012 și 4733/28.09.2012 au fost citate părțile, prin reprezentanți. Părțile au fost citate pentru termenul stabilit de Consiliu, la data de 02.10.2012. La termen s-au prezentat petentele, reclamații, Gabriel Safta și M. S.. FC Steaua București și Liga Profesionistă de Fotbal au fost absente.

3.3. Prin adresele înregistrate cu nr. 4732/28.09.2012, Colegiul director a solicitat un punct de vedere Federației Române de Fotbal și Inspectoratului General al Jandarmeriei Române.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentelor

4.1.1. Petentele susțin că în data de 24 septembrie 2012, după terminarea partidei de fotbal dintre Clubul Sportiv Steaua București și Rapid București, de pe Arena Națională, reclamații, oficiali ai echipei de fotbal Steaua București, au avut un comportament rasist, respectiv de instigare și incitare la ură rasială. De asemenea, petentele arată că bannerele suporterilor steliști cruprindeau mesaje rasiste și xenofobe la adresa suporterilor și jucătorilor rapidiști.

4.1.2. Astfel, se arată că domnul G. S., crainicul echipei Steaua București a scandat la stația de amplificare : ” Am avut și vom avea...”, după care i-a lăsat pe suporterii echipei FC. Steaua București să continue scandarea ”boală pe țigani”.

Petentele consideră acest comportament ca fiind inacceptabil, cu atât mai mult cu cât reclamatul avea calitatea de oficial al partidei, având obligația legală și morală de a nu promova scandări de această natură și să nu participe la aceste manifestări rasiste.

4.1.3. De asemenea, petentele susțin că domnul M. S. a imitat o cioară printr-un gest al mâinilor în fața suporterilor echipei Rapid București.

4.1.4. Petentele mai arată că bannerele suporterilor FC. Steaua București au cuprins mesaje rasiste la adresa fanilor și jucătorilor echipei FC Steaua București. Mesajele în cauză au avut următorul conținut: ”Avem deasupra noastră dovada că poliția franceză își face datoria”, ”Aripi negre colorate/În peluză adunate”, ”Nu răgușiți și nu vă agitați, maine după fier vechi treț să strigați”.

4.1.5. În drept, petenta invocă prevederile art. 2 alin. 5 și art. 15 OG nr. 137/2000, republicată.

4.1.6. Ca și probatoriu, Partida Romilor Pro Europa depune la dosar 3 declarații de martori.

Totodată, se depun înregistrări audio - video și articole din presa scrisă.

Susținerile reclamațiilor

Susținerile reclamatului G. S.

4.2.1. Reclamatul susține că nu a comis nicio discriminare, că nu are niciun fel de problemă cu persoanele de etnie romă, arătând cu titlu de exemplu situații personale în care a botezat un copil de etnie romă sau a ajutat copii de etnie romă.

4.2.2. De asemenea, reclamatul susține că la momentul câștigării ediției 2011-2012 a Cupei României de către FC Rapid București, galeria acestei echipe a scandat ”După 20 de ani cupa este la țigani”.

.

Susținerile reclamatului M. S.

4.3.1. Reclamatul subscrive la susținerile reclamatului G. S. în ceea ce privește scandarea suporterilor rapidiști cu ocazia câștigării trofeului Cupa României.

4.3.2. În ceea ce privește acuzația legată de imitarea unei ciori, acesta susține că a imitat doar o pasăre, care poate fi și un vultur.

Susținerile FC Steaua București

4.4.1. Din statisticile efectuate de-a lungul timpului s-a constatat că în Galeria FC Steaua București numărul persoanelor de etnie romă este mai mare decât numărul suporterilor de etnie romă din cadrul galeriei FC Rapid București.

De asemenea, cu ocazia câștigării ediției 2011-2012a Cupei României de către FC Rapid propria galerie a scandat “După 20 de ani cupa este la țigani”.

4.4.2. Astfel, reclamata apreciază că orice manifestare care ar putea fi calificată de către anumite persoane ca rasistă reprezintă un mod de exprimare a rivalităților existente între cele două galerii de tradiție ale fotbalului românesc.

4.4.3. Totodată, reclamata susține că termenul “țigan” nu este folosit pentru a jigni sau ca o manifestare rasială, ci acesta s-a întipărit în memoria colectivă pentru a desemna metaforic simpatizanții clubului FC Rapid, așa cum suporterii dinamoviști sunt catalogați drept “câini”, cei petroliști drept “lupii galbeni”, iar cei steliști drept “cetățeni”.

4.4.4. Având în vedere cele de mai sus, conducerea Fc Steaua București condamnă orice manifestare rasistă care ar putea fi catalogată drept rasistă sau discriminatorie și susține comportamentul fair-play între toți participanții la competiția sportivă.

Liga Profesionistă de Fotbal nu a transmis un punct de vedere

Punctul de vedere al Inspectoratului General al Jandarmeriei Române

4.5.1. Se arată pe durata desfășurării manifestării sportive, pe arena sportivă au fost scandate mesaje cu conotații discriminatorii la adresa echipei și suporterilor FC Rapid București și s-au afișat simboluri cu conținut obscen sau care incită la xenofobie, ură rasială și violență.

4.5.2. Astfel, în urma analizei incidentelor petrecute pe stadionul Arena Națională, pe timpul, și ulterior desfășurării manifestării sportive, efectivele DGJM București au pus în vedere organizatorilor cele constatate și au procedat la sancționarea contravențională a acestora cu amendă în cuantum total de 127 000 lei.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. În fapt, Colegiul reține că obiectul dedus soluționării este legat de comportamentul de instigare și incitare la ură rasială a unor oficiali ai echipei de fotbal Steaua București precum și de afișarea unor bannere cu mesaje rasiste și xenofobe

5.2. În drept, Colegiul analizează acțiunile reclamaților din perspectiva asigurării echilibrului impus de respectarea principiul nediscriminării și a demnității persoanei prevăzute de art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

5.3. Potrivit art. 2 alin. (1) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință pe baza unui criteriu, care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege. O formă a discriminării este hărțuirea reglementată de art. 2 alin. 5 din O.G. 137/2000 ca fiind un comportament pe baza unui criteriu, care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv.

Articolul 15 al actului normative mai sus citat stabilește următoarele: „*constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității sau crearea unei atmosfere intimidante, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acesteia/acestui la o*

rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau categorie defavorizată, ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia/acesteia”.

5.4. În contextul dreptului de a nu fi spus discriminării, corelativ unui tratament injust, **ostil, umilitor sau degradant,** trebuie reținut elementul de apreciere al criteriului de la care un comportament reprobabil ar putea fi calificat ca ostil, injust până la tratament degradant, astfel cum au statuat instanțele de contencios european, fosta Comisie pentru Drepturile Omului și Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Acest element de apreciere este unul variabil, în funcție de circumstanțele cauzei și de efectele aplicării lui.

5.5. Pentru a decide dacă un anumit tratament este sau nu degradant în sensul art. 3 al Convenției, Curtea Europeană a Drepturilor Omului examinează dacă scopul aplicării lui este acela de a umili sau înjosi victima și dacă, prin efectele produse, a fost adusă o atingere personalității acesteia, într-o manieră incompatibilă cu art. 3 (a se vedea, în acest sens, *Raninen împotriva Finlandei*, Decizia din 16 decembrie 1997, Reports 1997-VIII, pag. 2.821-22, paragraful 55). Cu toate acestea, absența unui asemenea scop nu ar putea exclude într-o manieră definitivă constatarea unei încălcări a art. 3 (a se vedea, în acest sens, *Peers împotriva Greciei*, Cererea nr. 28.524/95, paragraful 74, CEDO 2001-III).

Ori, în cazurile de încălcarea a demnității umane prin discriminare nu este relevantă existența unei intenții și nici a unei victime în concret.

5.6. În fapt, Colegiul director reține faptul că în data de 24 septembrie cu ocazia meciului de fotbal dintre echipele FC. Steaua București și Rapid București, susținut în București pe Arena Națională, galeria echipei gazde au afișat următoarele mesaje: “Avem deasupra noastră dovada că poliția franceză își face datoria”, “Aripi negre colorate/În peluză adunate”, “Nu răgușiți și nu vă agitați, maine după fier vechi tre să strigați”. Primul mesaj exploatează subiectul public al unei comunități importante de cetățeni români de etnie romă, care au fost repatriați de autoritățile din Franța și față de care în societate se manifestă un comportament de respingere și marginalizare. Prin utilizarea acestui mesaj, galeria echipei gazde transferă mesajul de respingere și marginalizare din societate asupra suporterilor echipei oaspete, pe criteriul apartenenței etnice.

Al doilea mesaj prin care suporterii echipei oaspete sunt comparați cu ciorile este eminent rasist, utilizează prejudecata negativă față de romi, pe considerentul culorii pielii. Prin asemănarea cu ciorile se transmite ideea că romii au un statutul de inferioritate, de subdezvoltare lipsiți de demnitate umană.

Al treilea mesaj utilizează un alt stereotip negativ din societate potrivit căruia toți romii au ocupații inferioare celorlalți cetățeni.

Colegiul director constată că mesajele de mai sus au un conținut rasist expres și accentuat. Prin utilizarea acestora s-a creat o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare la adresa persoanelor din galeria echipei de fotbal oaspete, respectiv față de comunitatea romilor din România. Prin această faptă s-a încălcat dreptul la demnitate a cetățenilor români de etnie romă, pe criteriul apartenenței etnice, întrunindu-se elementele faptei de discriminare din art. 15 din O.G. 137/2000: un comportament în public, care a vizat atingerea demnității umane și crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare, ofensatoare la adresa comunității de romi din România, respectiv la adresa galeriei echipei oaspete, FC. Rapid București.

În speță nu are relevanță apartenența etnică a suporterilor echipei oaspete. Determinant este faptul că cetățenii din galeria echipei oaspete sunt percepuți ca aparținând etniei rome și față de aceștia se utilizează prejudecăți negative și elemente publice de notorietate cu caracter rasist.

În drept, art. 2 alin.(1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

În ceea ce privește răspunderea FC. Steaua București, Colegiul director ia act de amenzile aplicate de Liga Profesionistă de Fotbal și de Jandarmeria Română în cuantum de 20 000 lei, respectiv. 127 000 lei. Printre acțiunile sancționate de Jandarmeria Română se regăsesc scandarea unor mesaje cu conotații discriminatorii precum și afișarea unor bannere ce cuprind mesaje rasiste. Prin urmare, având în vedere legislația cadru în materie contravențională, O.G. nr. 2/2001, cu modificările și completările ulterioare, precum și principiul de drept *non bis in idem*, conform căruia pentru una și aceeași contravenție se poate aplica numai o sancțiune contravențională principală, Colegiul director nu va sancționa FC. Steaua București.

Cu privire la faptele părții reclamate G. S., Colegiul director reține că acesta, în calitate de crainic al partidei de fotbal, la finalul întâlnirii, reacționând la o scandare a suporterilor echipei oaspete, vorbind la microfonul stadionului, a dat tonul unui cântec rasist. Astfel, partea reclamată a cântat partea de început a

cântecului ” Am avut și vom avea....”, după care galeria echipei gazde a continuat cu “boală pe țigani”, respectiv celelalte versuri cu un conținut injurios. Expresia “boală pe țigani” este una rasistă, care crează o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare, ofensatoare la adresa cetățenilor români de etnie romă și instigă la ură și intoleranță rasială. Potrivit Dicționarului Explicativ al Limbii Române, prin “boală” se înțelege o afecțiune, maladie, rău, morbicune, neputință, beteșug etc. Potrivit filozofiei fasciste grupurile vulnerabile (persoanele cu dizabilități, romi, evrei, homosexuali) erau considerate ca fiind o “boală” a societății. Pentru vindecarea societății de “boală” s-au inventat strategiile de exterminare în lagăre.

Luând în considerare și situația de marginalizare și excludere a unei părți importante a cetățenilor români de etnie romă, respective percepția negativă generalizată asupra membrilor acestei comunități, utilizarea unui astfel de mesaj constituie o incitare la ură și crearea unei atmosfere ostile, degradante și umilitoare la adresa acestora, pe criteriul etniei sau asociat acestui criteriu.

Statutul părții reclamate, de crainic al stadionului la partida de fotbal în cauză, implică un grad superior de responsabilitate. Crainicul unei competiții sportive trebuie să exprime un comportament echilibrat, civilizat și să transmită mesaje care să stimuleze competiția pe considerente sportive și nu legată de rasă sau alte criterii de discriminare. Comportamentul crainicului trebuie să fie lipsit de patime extreme. Crainicul are o poziție decisivă în influențarea comportamentului spectatorilor unei întâlniri sportive.

Colegiul director respinge argumentul părții reclamate potrivit căruia suporterii echipei oaspete cu alte ocazii sau caracterizat ca fiind “țigani”. Utilizarea termenului de “țigani” în sine nu comportă expres elemente de discriminare. Contextul și intenția cu care este utilizat termenul este determinant pentru conotația rasistă a termenului de “țigani”. Ori, în speța de față mesajele afișate de galerie, expresia “boală pe țigani” sunt elemente califică exprimările în cauză ca fiind rasiste. Aceste manifestări vin pe fondul dezbaterilor din societate cu privire la situația unei importante părți a cetățenilor români de etnie romă, supusă marginalizării, unei culpabilizări generalizate și excluderii din societate.

În drept sunt aplicabile prevederile art.2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, astfel inițiativa părții reclamate, G. S., în calitate sa de crainic al stadionului, de a scanda un cântec cu un mesaj rasist constituie o manifestare ostilă, degradantă, umilitoare, ofensatoare la adresa cetățenilor români de etnie romă sau a cetățenilor români asociați acestei etnii și vizează încălcarea demnității umane a acestora.

În privința reclamatului M. S., Colegiul director reține că imitarea unei păsări are un caracter rasist în contextul săvârșirii faptei (conținutul mesajelor galeriei echipei gazde, în public suporterii echipei oaspete sunt asociați cu romii iar aceștia din urmă sunt comparați cu “ciorile”). Imitarea unui animal în acest caz exprimă o prejudecată negativă față de romi, pe considerentul culorii pielii. Prin asemănarea cu ciorile se transmite ideea că romii au un statutul de inferioritate, de subdezvoltare lipsiți de demnitate umană și căroră nu li se cuvine un tratament uman, de respect.

Colegiul director respinge argumentul potrivit căruia și suporterii altor echipe sunt identificați prin imaginea unor animale, cum ar fi câinii. Suntem în prezența unor gesturi rasiste ori de câte ori omul este comparat pe cu un animal pe considerentul culorii pielii și al statutului de inferioritate umană (cum ar fi comparația cu o cioară sau o maimuță). Colegiul director nu acceptă argumentul părții reclamate că a imitat o altă pasăre decât cioara. În contextual săvârșirii faptei (mesajele rasiste ale galeriei echipei gazde) a condus ca fapta părții reclamate să fie percepută ca o imitație a unei ciorii. Ori, un oficial al unui club sportiv, cu o largă vizibilitate publică trebuie să adopte comportamente care să fie dincolo de orice bănuială sau interpretare cu caracter discriminatoriu, rasist.

În drept sunt aplicabile prevederile art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, astfel fapta reclamatului M.S. de a imita o pasăre, percepută în public ca fiind o cioară, constituie o manifestare în public ostilă, degradantă, umilitoare, ofensatoare la adresa cetățenilor români de etnie romă sau a cetățenilor români asociați acestei entii și vizează încălcarea demnității umane a acestora. În stabilirea sancțiunii contravenționale, Colegiul reține faptul că, în timp, partea reclamată, M. S. și familia acestuia a fost ținta unor mesaje umilitoare și ofensatoare venite din partea suporterilor echipei FC. Rapid București.

5.8. Măsura constatării și sancționării unui astfel de comportament **este necesară într-o societate democratică** în care demnitatea umană este garantată. Demnitatea umană este un element important în respectul de sine al oricărui cetățean.

Măsura este proporțională cu scopul urmărit, astfel constatarea contravenției și aplicarea unei sancțiuni sunt proporționale cu necesitatea protecției demnității umane a persoanelor de etnie romă din România.

5.9. Colegiul director reiterează faptul că persoanele cu o vizibilitate publică accentuată și care influențează atitudini și opinii ale cetățenilor, au obligația să adopte un comportament care să fie dincolo de orice bănuială că ar exprima discriminare sau rasism. Este fundamental pentru aceste persoane ca atunci când se exprimă în public **să evite comentarii care pot răspândi și conduce la creșterea intoleranței** (a se vedea Feret v. Belgium (no. 15615/07), Chamber of Judgment of 16 July 2009 – Curtea Europeană a Drepturilor Omului).

Totodată, Colegiul reține că reclamatul a prezentat scuze public și a demisionat, fapt ce denotă că își recunoște și asumă greșeala prin demisie .

5.10. În speța de față Colegiul consideră că sunt incidente art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale; art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003; art. 2 alin. (1) și **art. 15** din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

5.11. Însă, Colegiul director recomandă Conducerii Clubului Steaua București, care în cazul de față a fost și organizator al partidei de fotbal FC. Steaua București – Rapid București, să manifeste o exigență mai mare și să interzică afișarea în arena sportivă a simbolurilor, sloganurilor ori textelor cu conținut obscen sau care incită la denigrarea țării, la xenofobie, la ură națională, rasială, de clasă ori religioasă, la discriminări de orice fel și la violență, indiferent pe ce suport ar fi inscripționate.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20. alin.2, din O.G.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, **cu 5 voturi pentru și unul împotriva ale membrilor prezenți la ședință,**

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Fapta reclamatului G. S. constituie discriminare în conformitate cu prevederile art.2 alin.1 coroborate cu art. 15 din OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările ulterioare ;
2. Sancționarea reclamatului cu amendă contravențională în valoare de 1000 lei, potrivit art.2 alin.11 și art. 26 alin.1 din O.G. Nr. 137/2000 coroborat cu art. 8 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;
3. Fapta reclamatului M. S. constituie discriminare în conformitate cu prevederile art.2 alin.1 coroborate cu art. 15 din OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările ulterioare ;
4. Sancționarea reclamatului cu avertisment, potrivit art.5 alin 2 și art. 7 alin. 3 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;
5. Recomandă tuturor reclamaților să manifeste exigență pe viitor și să evite astfel de acțiuni ori inacțiuni care pot duce la acte de discriminare.
6. Clasarea dosarului ;
7. Prezenta hotărâre se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la Direcția de taxe și impozite în a cărei rază teritorială își are domiciliul contravenientul. Contravenientul este obligat să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar).

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit art. 20 alin. 10 din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicata** și prevederilor **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ**.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS Csaba – Membru

BERTZI Theodora – Membru

CAZACU Ioana – Membru

HALLER Istvan – Membru

LAZĂR Maria - Membru

STANCIU Claudia - Membru

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal de 15 zile, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

Redactat și motivat de C.A.F.
A.P.

Data redactării: 30.10.2012